

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Ervik barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1. august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager i Bergen kommune trer etter planen i kraft 01.01.2018. Den beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for perioden 2018-2021.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er *Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre*. Planhierarkiet er synliggjort i modellen

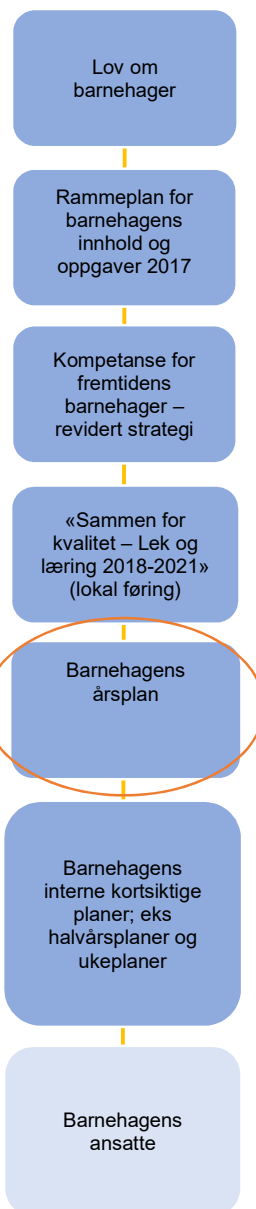
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
Del 1	
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	7
1.2 Metodevalg	8
1.3 Kjerneverdier	9
1.3.1 Ser barnet	9
1.3.2 Varme	9
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring	
2.1 Tilknytning	10
2.2 Lek	11
2.3 Læring	12
2.4 Barns medvirkning	13
2.5 Vennskap og felleskap	13
2.6 Mangfold	14
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	15
3.1 Fagområder	15
3.1.1 Språk som basiskompetanse	16
3.1.2 Matematisk kompetanse	17
3.2 Digitale verktøy	17
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	18
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	18
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	19
4.2.1 Dokumentasjon	19
4.2.2 Vurdering	20
4.2.3 Oppfølging	20
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	21

Del to

I.	Barnesyn og læringssyn	22
II.	Pedagogisk relasjonskompetanse	23
III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	24
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	26
V.	Overganger	27
	a. Tilvenning i barnehagen	27
	b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen	27
	c. Samarbeid og sammenheng med skolen	27
VI.	Foreldremedvirkning	28
VII.	Bærekraftig utvikling	28
VIII.	Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø	29
IX.	Barns seksuelle helse	30

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Bli møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Ervik barnehage har som mål å gi barn og foresatte et best mulig utbytte av barnehagetilbudet. Vår årsplan skal gi en oversikt over pedagogisk virksomhet og aktiviteter i barnehagen og fungere som et bindeledd mellom barnehagen og de foresatte. Årsplanen er også et arbeidsredskap for de ansatte og den omfatter rammebetingelser og sentrale mål fra lover og forskrifter som er; Lov om barnehager (Barnehageloven), Rammeplan for barnehager og Bergen kommunes kvalitetsutviklingsplan.

I Ervik barnehage skal vi møte enkeltbarnet som individ med de behov og muligheter barnet har. Vi skal gi dem et leke og læringsmiljø som er preget av trygghet og omsorg slik at de kjenner seg godt ivaretatt. Barna skal oppleve mestring ved å knytte vennskap og få delta i et felleskap.

Leken står sterkt i den norske barnehage, og leken skal prege hverdagen vår i Ervik barnehage.

Gjennom lek og aktiviteter vil barna oppleve motstand og få mulighet til å håndtere utfordringer. I samspill med andre barn og voksne blir barna veiledet og rustet til å ta egne valg slik at de opplever livsmestring. Vi har fokus på at barna får medvirke gjennom leken, og tema for prosjektarbeidet vårt blir til gjennom barnas interesser og ønsker.

For barnehageåret 2023-2024 vil vi ha et særlig fokus på personalets relasjons kompetanse. Gode relasjoner, vennskap og samarbeid skal gi vekst til trivsel, livsglede og mestring. Det skal gi opplevelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

1.1 Struktur og organisering

Ervik barnehage er en kommunal barnehage med barn i alderen 0 - 6 år. Vi er delt inn i seks avdelinger hvor antall pr. avdeling er 9 og 12 barn. Vi har tre avdelinger for barn i alderen 0-3 år og tre avdelinger for barn i alderen 3-6 år. Avdelingene samarbeider i «Storsteam» og «Småsteam». Teamene samarbeider om planer og pedagogisk innhold, for å sikre at rammene skal bli lik for alle.

Ervik barnehage er sentralt plassert i Eidsvåg. Vi er lokalisert i gamle Ervik skole sine sjarmerende lokaler fra 1871. Barnehagen har blitt pusset opp flere ganger siden den gang. Nå er lokalene lyse og trivelige.

Vi har gode bussforbindelser både mot sentrum og til Åsane terminal. Med bil er det ca. 10 minutters kjøring fra Bergen sentrum.

Samtidig som vi har en sentral beliggenhet er barnehagen landlig plassert med både skog, sjø, fjell og bondegårder i nærmiljøet. Vi har et variert uteområde med flater, bakker, ulike lekeapparater, busker, trær m.m.

VIGILO

Vi bruker kommunikasjonsplattformen Vigilo i kommunikasjon med foresatte. Her legger barnehagen ut bilder og ulik informasjon. Registrering av barn og ulike typer fravær og samtykker dokumenteres også her. Sensitive opplysninger skal ikke forekomme i bruk av Vigilo.

TURGRUPPEN

I Ervik barnehage har vi en rullerende turgruppe på storsteam. Hver dag er en gruppe på tur kl. 9.30-13.30. Basen til gruppen er i parken ved Eidsvåg kirke. Vi benytter et rom i Eidsvåg kirke ved behov for ly og toalettbesøk. Vi bruker også det flotte nærmiljøet vårt til turer for alle barna i barnehagen.

FØRSKOLEGRUPPE

En gang i uken samles alle førskolebarna i barnehagen til førskolegruppe. Her danner de vennskap og blir kjent med hverandre på tvers av avdelingene. Gruppen har felles turer, opplevelser, aktiviteter og samlinger. De leker sammen, har fokus på sosial kompetanse, finmotoriske øvelser og andre skoleforberedende aktiviteter.

1.2 Metodevalg

ICDP programmet er grunnlaget for vårt pedagogiske relasjonsarbeid og sentral i vår praksis. Programmet har fokus på samspillet mellom omsorgsgiver og barnet. Personalet blir bevisst sin egen og andres praksis og det bidrar til å øke kvaliteten på samspillet. En god relasjon og et godt samspill er nødvendig for barnets følelsesmessige stabilitet, tilknytning og utvikling av ferdigheter.

Vi har fire medarbeidere som er sertifisert som veiledere i dette programmet. Personalet deltar på omsorgsgiverkurs internt i barnehagen og kollegaveiledning i møter og i hverdagsituasjoner.

I leken må vi bruke språket vårt aktivt, både verbalt og nonverbalt. For å støtte barnas utvikling av språkferdigheter har vi tilgjengelig ulike verktøy. Dette er pedagogiske opplegg som inneholder utstyr som fremmer prosjektarbeid og lek og utvikler språklige ferdigheter for alle barn. Vi observerer barnas språkutvikling gjennom det daglige samspillet og personalet får tips til gode aktiviteter som fremmer språket hos det enkelte barn.

Som voksne må vi være bevisste våre holdninger og handlinger slik at vi blir gode rollemodeller som bidrar til å skape trygghet for barna i forhold til seg selv og andre. De voksne skal delta aktivt i barnas undring i hverdagsituasjoner og prosjektarbeid. Dette hjelper barnet til å skape mening, se sammenhenger og få bedre forståelse av seg selv og omgivelsene. I dette arbeidet bruker vi pedagogisk dokumentasjon.

Vi bruker ulike programmer som verktøy til å styrke arbeidet med barnas psykiske helse og barns seksuelle helse. Sammen med barna øver vi oss på å skille mellom tanker og følelser, sette ord på følelser og håndtere følelser som er vanskelige.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette at vi:

- Skaper omsorgsfulle og nære relasjoner
- Tar utgangspunkt i barnets opplevelse av en situasjon
- Anerkjenner barnets følelser og faktiske behov
- Tar utgangspunkt i barnets interesser og legger til rette for at barnet skal utvikle seg i samspill med andre

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

For oss betyr dette at vi:

- Handler og tilrettelegger til barnets beste
- Har et kroppsspråk som samsvarer med det som sies
- Er aktivt deltagende i barns lek og aktiviteter
- Forstår, setter ord på og bekrefter barns tanker og følelser

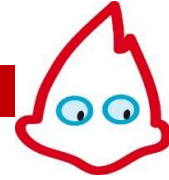
1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

For oss betyr dette at vi:

- Sikrer at alle barna opplever vennskap og likeverd
- Lar hvert barns evner og egenskaper få plass i lek og aktivitet
- Er tilstedeværende voksne som bekrefter barna og møter dem på deres initiativ
- Er gode rollemodeller som bidrar til at barnet opplever tillit og trygghet

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Mål: Alle barna skal bli sett, hørt og møtt hver dag.

Hvordan nå målet:

- Være sensitive, tilstedeværende og omsorgsfulle voksne
- Vi møter barnet når det kommer om morgenen
- Vi anerkjenner og bekrefter barnets uttrykk
- Vi setter positive grenser
- Være aktive voksne i lek

Barn trenger at både foreldre og barnehageansatte kan sørge for behovet for trygghet, omsorg og nærhet. Dette er grunnleggende for barnas videre utvikling. Det er derfor viktig for oss å skape en trygg tilknytning slik at det gir grunnlag for lek, læring og utvikling. De gode relasjonene som skapes er avgjørende for sunn psykisk helse, og for barnas evne og kapasitet til lek og læring. Vi ønsker at barn og foreldre skal oppleve barnehagen vår som et godt sted å være. Det er viktig for oss å bruke god tid sammen med barnet i tilknytningsprosessen, ta hensyn til barnet behov og skape et godt samarbeid med hjemmet. På denne måten kan vi på best mulig måte ivareta hvert enkelt barn. Gjennom aktiv bruk av ICDP, skal de ansatte være bevisste i sitt samspill med barn. Dette skal bidra til å styrke relasjoner og vi skal være voksne som støtter, lytter, gir nærhet, er oppmerksomme, regulerer og viser interesse og engasjement. På denne måten møter vi barna der de er og sørger for gode utviklingsmuligheter.

2.2 Lek

Mål: Alle barn skal oppleve lekeglede i et positivt fellesskap

Hvordan nå målet:

- Legge til rette for et godt lekemiljø
- Bidra til at barna får felles opplevelser som inspirerer til lek
- Fremme et inkluderende miljø
- Voksne som er tett på i leken

Den viktigste aktiviteten for barn er lek. Leken har en egenverdi og er en arena for utvikling. Gjennom lek lærer barna hvordan verden fungerer. Barna utvikler seg språklig, sosialt, emosjonelt, motorisk og kognitivt. Leken er også med på å utvikle kreativitet og evnen til problemløsning. Leken skal være lystbetont og skape gode vilkår for at barna skal danne vennskap og sin egen kultur. De voksne skal være observante og vite når barna trenger støtte og hjelp i leken. De voksne har et stort ansvar for å skape et inkluderende og positivt fellesskap for alle barn, samt sørge for progresjon og mestring. Barnas nysgjerrighet og utforskning er drivkraften i leken og barnas innspill og interesser er det som skal være utgangspunkt for vårt prosjektarbeid i barnehagen. Prosjektarbeidet skal drives på barnas premisser og de voksne skal legge til rette for et inspirerende lekemiljø. Vi skal støtte, veilede og være engasjerte og gode rollemodeller for barna.

2.3 Læring

Mål: Alle barn skal oppleve undring og mestring

Hvordan nå målet:

- Gi barna tid og mulighet til å være aktive i egne læringsprosesser
- Utvide barnas erfaringer og gi dem utfordringer og ny innsikt
- Støtte barna i å mestre og håndtere medgang og motgang

Leken er barnas viktigste læringsarena, og for barn er det ikke noe skille mellom lek og læring. Det er viktig at de voksne i barnehagen legger til rette for et variert, stimulerende og inspirerende miljø som fremmer barns læring og bidrar til allsidig utvikling. Gjennom lek, prosjekt, hverdagssituasjoner og organiserte aktiviteter skal de voksne støtte og oppmuntre barnas initiativ, interesser og kreativitet og sørge for at alle får positive opplevelser, utfordringer og kan kjenne på mestringsfølelsen. Barna lærer gjennom egne erfaringer og opplevelser. Det er viktig at barna får bruke alle sanser og hele kroppen i sine læringsprosesser. Barn lærer når innholdet gir mening, sammenheng og betyr noe for dem. Det er derfor viktig at de voksne har et aktiv forhold til barnas læringsprosesser.

2.4 Barns medvirkning

Mål: Alle barn skal få erfare at de er med å påvirke sin hverdag i barnehagen

Hvordan nå målet:

- Være i samspill, anerkjenne og gi barna tilpassede utfordringer
- Gripe her og nå situasjoner, ta barnas undring og utforskertrang på alvor
- Ta utgangspunkt i barnas innspill og interesser

Å oppleve at barnet har en betydning, og kan påvirke sin egen hverdag er viktig. Skal barn utvikle god selvfølelse og et godt selvbilde er det nødvendig at de opplever å bli sett, hørt, og møtt på sine følelser. Barn må få føle at deres bidrag til fellesskapet er viktig. Vi skal også gi barna mulighet til å være aktivt med i planlegging og gjennomføring av barnehagehverdagen.

De små hverdagslige ting er viktig å bli møtt på. Det å lese kroppsspråk er viktig for dem som arbeider med barn. Vi må være lydhøre og ta deres meninger på alvor, og vise respekt. Eksempler på dette kan være at den voksne undersøker hvilket pålegg barnet vil ha på brødsdiven, hvem de vil ha trøst fra eller hva barnet ønsker å leke med.

2.5 Vennskap og felleskap

Mål: Alle barn skal ha trygge og gode relasjoner til barn og voksne i barnehagen.

Hvordan nå målet:

- Skape et varmt, inkluderende og sosialt miljø
- Gi barna felles opplevelser
- Gi barna opplevelsen av å være betydningsfulle i fellesskapet
- Være gode rollemodeller, være tett på barna og fremme positive handlinger

Ved å være gode rollemodeller skal vi voksne legge til rette for vennskap og gode relasjoner. Det er alltid den voksne som har ansvar for relasjonen, dette kan ikke pålegges barn, men vi må støtte og veilede slik at alle kan få positive og gode relasjoner til andre. Det er nulltoleranse for utestengelse og krenkelser både fra voksne og barn, og vi må alltid være tett på i barnas aktiviteter slik at dette forebygges.

For å styrke vennskap og et positivt felleskap mellom barna, er det viktig at vi legger til rette for felles opplevelser for å stimulere samspillet og for å skape et inkluderende lekemiljø. Dette bidrar til at barna kan oppleve mestring i sosiale relasjoner og at alle får leke med noen.

2.6 Mangfold

Mål: Alle barn skal bli møtt med respekt, og oppleve å være viktig for fellesskapet

Hvordan nå målet:

- Møte mangfold med respekt
- Legge til rette for et inkluderende miljø
- Støtte barna i å sette egne grenser og respektere andres grenser

I barnehagen er det forskjellige kulturer og familiesammensetninger. Vi ser på dette som en ressurs og lærer av hverandres kulturer. Alle er likeverdige og har betydning for fellesskapet. Vi skaper et positivt miljø, der barnet utvikler empati og lærer å verdsette mangfoldet.

Vi som arbeider i barnehagen skal fremsnakke hverandres kultur, væremåte og egenskaper hos barn og voksne. Det er viktig at alle kan være seg selv, og at vi anerkjenner hver enkelt som den unike personen de er. Barna skal oppleve at det de gjør og sier blir tatt på alvor.

Barnehagen fremmer likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet, etnisitet, kultur, sosial status, språk og livssyn. Barnehagen skal møte mangfold som en ressurs hvor vi inkluderer og nytter forskjelligheten til beste for fellesskapet alle inngår i. Som et symbol markerer vi dette med regnbueflagg i juni måned.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

Gjennom prosjektarbeid jobber vi tverrfaglig hvor alle fagområder blir representert. Barns medvirkning står i sentrum. Vi observerer barna og deres lek og interesser inne og ute. Ut fra dette skaper vi et inspirerende lekemiljø og legger til rette for gode leke og læringsmuligheter med hele barnegruppen. Leken gir liv til barnas fantasi og utfoldelse og veien blir til mens vi går. På denne måten oppstår nye ideer og inspirasjon til å utvide prosjektet ut fra barnas perspektiv. Gjennom prosjektarbeidet får barna utvikle sosial kompetanse og vennskap på tvers av alder og kjønn. De lærer å samarbeide og løse konflikter. Den voksnes deltakelse og entusiasme er avgjørende for å drive prosjektet fremover.

3.1 Fagområder

Mål: Fagområdene skal fremme allsidig utvikling for alle barn.

Hvordan nå målet:

- Lek og aktivitet i små og store grupper
- Skape et variert og inspirerende lekemiljø inne og ute
- Aktive og engasjerte voksne

Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Personalet tilfører elementer fra fagområdene i barns lek og hverdagssituasjoner, for å motivere og inspirere slik at barna utvider sin forståelse og sine handlinger. Barnas skal oppleve progresjon i fagområdene gjennom spontane og planlagte aktiviteter, alder og utvikling.

Gjennom prosjektarbeid jobber vi tverrfaglig med alle rammeplanens fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kultur, kunst og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Mål: Barnehagen skal fremme en helhetlig språkutvikling for alle barn.

Hvordan nå målet:

- Språkstimulering gjennom lek, hverdagssituasjoner og samtale
- Være lydhør og inkluderende i samspill og samtaler
- Anerkjenne og sette ord på barnas ulike kommunikasjonsuttrykk
- Gjennom dialog og samspill skaper vi mening

Barnas interesse og nysgjerrighet er den viktigste drivkraften bak utviklingen av språket. Alle aktiviteter som barn deltar i kan benyttes til å fremme talespråket. Barn som ikke selv tar aktiv språklig kontakt vil trenge personalets bevisste oppmerksomhet for å sikre deres språklige utvikling og progresjon. Språklig kompetanse har betydning for barns identitetsutvikling og samhandling og evne til å bygge relasjoner. I arbeid med de yngste barna er det viktig at personalet bruker språket aktivt i alle dagliglivets gjøremål. Etter hvert blir lek med andre barn viktig for språkutviklingen. Vi må legge til rette for et rikt språkmiljø og vi ansatte må være gode rollemodeller og ha kunnskap om hvordan barn tilegner seg språket, det som kan forsinke språkutvikling og hva som er språkvansker.

På avdelingene bruker vi sang og bevegelsesleker og legger opp til lek med språk, lyd rim og rytme. Vi har og tilgjengelig litteratur og bruker konkreter og bilder i sofa kroken og samling. Vi har laget et bibliotek med språkkofferter til bruk på avdelingene. I det daglige arbeidet jobber vi med at barna øver på å sette ord på følelsene sine.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Mål: Barna skal få erfaring med å utforske og oppdage matematikk i hverdagen

Hvordan nå målet:

- Bruke matematiske begreper
- Gi barna matematiske erfaringer
- Legge til rette for utforskning og eksperimentering
- Undre oss sammen med barna rundt matematikk i hverdagssituasjoner

Gjennom lek og hverdagsaktiviteter får barna sortere og lokalisere, leke med former, telle og ha fokus på matematiske begreper. Vi voksne må sammen med barna skape et matematisk språk som kan gi dem et redskap for å forstå sammenhenger og mening i sin erfaring. Vi skal legge til rette for god læring gjennom lek og hverdags situasjoner på barnas premisser og interesser. Gjennom dagen brukes sang, musikk, rim og regler. I mange av sangene og reglene er det knyttet inn bevegelse, konkretiseringer av antall og størrelser. Dette gir et godt grunnlag for det matematiske språket. Vi har matematisk materiell tilgjengelig til bruk på avdelingene.

3.1.3 Digitale verktøy

Mål: Digitale verktøy skal bidra til et allsidig læringsmiljø

Hvordan nå målet:

- Vise bilder og film fra hverdagen som inspirasjon til samtaler med barn og foreldre
- Barna skal få begynnende erfaringer med bruk av digitale verktøy
- Bruke digitale verktøy som inspirasjon til kreativitet

Vi har en bevisst etisk holdning knyttet til digital praksis og følger Bergen kommunes retningslinjer for personvern.

Vi bruker projektoren i prosjektarbeid som inspirasjon. Eks fly lek, sitte i cockpit og få følelsen av å fly over spennende land og steder. Vi lærer oss danser som «bli med dansen» og andre aktiviteter. Vi har og høyttaler der vi spiller musikk etter barnas ønsker. Mobil og pc brukes til å google ting vi lurer på og der er det mye lærdom for både barn og voksne. Foto brukes flittig og barna liker godt å se på skjermen, fra turer og aktiviteter vi har vært med på. Stor jubel når de ser seg selv. Vi har og et digitalt mikroskop til hver avdeling som bidrar til undring og utforsking.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

Barnehagen skal være en organisasjon som legger til rette for læring og utvikling som er i konstant endring for å forbedre egen praksis. Barnehagen er en pedagogisk institusjon, og skal ifølge rammeplanen være en lærende organisasjon som er kvalifisert for å møte nye krav og utfordringer. Vi skal ha et jevnt fokus på dokumentering og evaluering av arbeidet. Gjennom lærende møter reflekterer personalet både individuelt og i gruppe hvor de også drøfter felles pedagogisk praksis. Barnehagen bruker prosjektarbeid som metode for barnehagens utvikling. For å heve den pedagogiske kompetansen deltar personalet på kurs internt og eksternt.

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Mål: Vi skal være engasjerte og tilstedeværende voksne som anerkjenner barnets undring, nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær.

Hvordan nå målet:

- Omsette og videreutvikle kunnskap til praksis
- Skape et fysisk miljø som endres etter barnas interesser, innspill og perspektiv
- Dokumentere gjennom planer, bilder og barnas uttrykk
- Vi skal tilrettelegge for varierte leke opplevelser

Barnehagen vil arbeide for å videreutvikle barnehagens leke- og læringsmiljø, og barns medvirkning i arbeid med prosjekt.

Vi ønsker å skape et miljø som inspirerer og engasjerer barn og voksne til lek og læring sammen. Vi vil gi barna mulighet til å medvirke og sørge for at de får rom for å følge sine initiativ og interesser.

For å øke relasjonskompetansen blant personalet, bruker vi ICDP (International Child Development Program) som metode i utviklingsarbeidet. Hensikten med ICDP er å styrke relasjonen mellom barn og omsorgsgiver. ICDP har åtte temaer for godt samspill. Vårt mål er at metoden skal prege dagene våre i samsvar med målet for barnehagens utviklingsarbeid. Vi skaper kontinuerlig refleksjon og dialog rundt vårt arbeid med relasjonskompetanse.

Vi vil at barna skal utvikle en positiv selvfølelse. I det daglige kommer arbeidet med ICDP til syne gjennom at vi viser positive følelser når vi møter barna, og vi følger deres initiativ gjennom lek og samtale. Vi samtaler med barna om det de er opptatt av, og anerkjenner barnas følelser.

I barnehagen arbeider vi prosjektbasert. Vi benytter prosjekt arbeidsformen som en metode for at barnegruppen skal kunne fordype seg i noe som opptar dem. Grunnlaget for alle prosjekter er barns medvirkning. Det er barnas fascinasjoner, spørsmål og interesser innenfor ulike temaer som driver arbeidet fremover. Dette skjer i samspill mellom barn og voksne.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

Mål: Pedagogisk dokumentasjon bidrar til at barnehagen er en lærende organisasjon.

Hvordan nå målet:

- Vi utarbeider årsplan, årshjul, månedsplaner og arbeidsplaner
- Vi observerer og dokumenterer barnas initiativ og interesser ved bruk av bilder og praksisfortellinger
- Barnehagens pedagogiske innhold utarbeides etter gjeldende rammer og regelverk
- Barnas arbeid synliggjøres i det fysiske rommet

Årsplanen viser retning for vårt pedagogiske arbeid, og all dokumentasjon forankres gjennom den. Vi bruker pedagogisk dokumentasjon for å kunne vurdere, videreutvikle og justere vår praksis. Personalet bruker praksisfortellinger, evalueringsskjema og observasjoner fra hverdagen som utgangspunkt for refleksjoner, vurdering og utvikling.

Gjennom dokumentasjon vil vi synliggjøre vår praksis. Vi dokumenterer gjennom månedsskriv, bilder og gjennom vår daglige dialog mellom barnehage og hjem.

Dokumentasjon av prosjektarbeid brukes i samtaler med barna for å få deres innspill på hvordan de opplevde prosjektet. På denne måten sikrer vi barns medvirkning i utviklingen av vårt pedagogiske arbeid.

Vi reflekterer kontinuerlig over det etiske aspektet angående bruk av dokumentasjon. Barnas integritet skal alltid ivaretas.

Personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven.

4.2.2 Vurdering

Mål: Sikre utvikling i vårt arbeid og å ha best mulig kvalitet på tjenestetilbudet

Hvordan nå målet:

- Ha en systematisk intern vurdering som skal sikre at barnehagen er en lærende organisasjon med god kvalitet.
- God informasjonsflyt mellom hjem og barnehage.
- Barnehagen inviterer til medbestemmelse og delaktighet gjennom daglig foreldresamarbeid, foreldresamtaler, fortløpende evalueringer og brukerundersøkelse.

Barnehagens virksomhet skal systematisk vurderes for å sikre kvalitet og utvikling. Vi har kvalitetsoppfølging hvert år hvor vi setter fokus på et konkret utviklingsmål. Vurderingen er utgangspunkt for barnehagens videre arbeid med planer og for utvikling av barnehagen som organisasjon. Personalet vurderer kontinuerlig barnehagens verdisyn gjennom læringsmål og diskusjoner. Vi skal sikre at planarbeid og rutinesituasjoner følges opp og evalueres slik at vi øker vår forståelse og skaper fremdrift i organisasjonen vår. For å ha et godt grunnlag for vurdering, er det nødvendig å arbeide systematisk med dokumentasjon.

4.2.3 Oppfølging

Mål: Alle ansatte får medvirke og arbeider systematisk i forhold til barnehagens mål

Hvordan nå målet:

- Vi planlegger, gjennomfører og evaluerer arbeidet vårt.
- Møter og veiledning bidrar til økt utvikling samt faglighet og jobbengasjement
- Barnehagens arbeid skal vurderes i forhold til kriterier gitt i barnehagelov og rammeplan.

Lederteamet vurderer arbeidet kontinuerlig og ser på hva som fungerer og ikke. Vurderingsarbeidet deles i personalgruppen gjennom interne møter. Gjennom personalmøter, avdelingsmøter, medarbeider samtaler og kollegaveiledning øker vi den faglige kunnskapen for den enkelte.

Foresatte får informasjon gjennom skriftlige tilbakemeldinger og daglige samtaler. Dette danner grunnlag for justeringer underveis. Lederteamet har ansvar for progresjon i det pedagogiske arbeidet.

Forutsetning for utvikling og endringsarbeid er at alle har den informasjonen, kunnskapen og tilliten som de trenger for å være en viktig del av en lærende organisasjon. Dette gir motivasjon for videre arbeid og utvikling. Suksesskriteriet er at alle betyr alle.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Mål: Et godt barnehagemiljø der vi samarbeider for barnets beste

Hvordan nå målet:

- Daglig dialog med foresatte
- Øke foresattes forståelse for barnehagens pedagogiske innhold og arbeid
- Kommunikasjon gjennom Vigilo
- Individuelle utviklingssamtaler og foreldremøter
- Årsplan og månedsplan

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Målet for samarbeidet er å skape et åpent og tillitsfullt forhold mellom barnehage og foreldre der de skal sikres medvirkning. De skal få innflytelse på barnets hverdag i form av innspill til planverk, aktiviteter eller praktiske ting. Den viktigste formen for samarbeid skjer gjennom den daglige kontakten mellom barnehagens personale og foreldrene. Gjennom samtale og innspill bidrar barn og foresatte til inspirasjon og utvidelse av prosjektarbeidet. Vi har ulike sammenkomster for foresatte gjennom året, der de får muligheter til å bli kjent med barnehagen og hverandre.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

«Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn» (RP 2017)

Leken står sterkt i den norske barnehage, og leken skal prege hverdagen vår i Ervik barnehage. «Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barns utvikling» (RP 2017)

I egenverdi legger vi at barna skal få tid til lek og å «være i øyeblikket». Dette gjenspeiler barnehagens arbeid. Det handler om å ta barns medvirkning på alvor. I helhetlig tilnærming ser vi omsorg, danning, lek og læring i sammenheng.

«Utviklingen av en sunn selvfølelse er avhengig av at barnet møter sensitive og tilstedeværende voksne, som lytter og prøver å forstå barnets intensjon. Opplevelsen av å bli respektert, få annerkjennelse for sine opplevelser, følelser og uttrykk danner grunnlag for god selvfølelse (...) denne tidlige opplevelse av selvfølelse vil være styrende for senere utvikling og læring» (jf. Kvalitetsutviklingsplanen)

Å ivareta barns lærelyst handler i stor grad om voksnes evne til å skape et trygt miljø med rom for undring og nysgjerrighet. Når barnet opplever støtte fra omgivelsene i form av annerkjennelse, er dette med på å styrke barnets positive opplevelse av seg selv som «jeg kan». Et barn som opplever seg selv slik, blir mindre redd for å prøve ut nye situasjoner, noe som igjen fører til økt læring. Barn lærer kontinuerlig. Læring skjer gjennom barns egne erfaringer i samhandling med andre.

Leken er en grunnleggende måte å lære på for små barn. Det gjelder både fri og veiledet lek der en voksen deltar direkte eller legger til rette for leken (jf. Kvalitetsutviklingsplanen).

For å nå målet skal de voksne:

- Møte hvert enkelt barn med åpenhet og respekt
- Gi rom for fleksible planer og ha barna og barnas interesser i fokus
- Undre seg sammen med barna og gripe her og nå situasjoner
- Bruke de kommunale verdiene og ICDP

Barnehagen skal være en arena for læring og vekst, og bidra til utvikling av trygge, lekende og nysgjerrige barn som har tro på seg selv og viser omsorg for andre.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Kvaliteten på den pedagogiske relasjonskompetansen er avhengig av de ansattes bevisste holdninger, verdier, barnesyn og læringssyn, og virkeliggjøres gjennom personalets handlinger i møte med barn. Ansattes møte med enkeltbarn og barnegruppe er den viktigste byggesteinen i et bærekraftig psykososialt barnehagemiljø. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre (jf. Kvalitetsutviklingsplanen)

Den pedagogiske relasjonskompetansen skapes av de ansattes bevisste holdninger og verdier, og av vårt barnesyn og læringsyn. Trygge relasjoner er forutsetning for barnets psykososiale utvikling og fremtidige læring. Dette virkeliggjøres gjennom våre handlinger i møte med barnet. Relasjonskompetanse er ferdigheter, evner, kunnskaper og holdninger som skaper, utvikler, reparerer og vedlikeholder relasjoner mellom mennesker. Tillit må bygges gjennom gjensidig respekt og er grunnleggende for en god relasjon. Den voksne er alltid ansvarlig for å bygge og ivareta relasjonen.

Bergen kommune sine barnehager har samme kjerneverdier knyttet til pedagogisk relasjonskompetanse – varme, se barnet og inkluderende.

For å nå disse verdiene, har vi tatt i bruk ICDP som vår arbeidsmetode. Dette er et intervensjonsprogram/kommunikasjonsmetode for å styrke samspillet mellom mennesker. Kvaliteten i tilknytning og formidling av læring er avgjørende for om samspillet skal lede til mestringsopplevelser og positiv selvfølelse. Det er en grunnleggende forutsetning at voksen-barn interaksjonen fungerer positivt, om den voksne skal kunne bidra til positiv barn-barn interaksjon.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

«Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske felleskap» (RP 2017)

Med danning menes det som skjer i barnets samspill med omgivelsene. Det er viktig at barn og voksne kan undre seg og lære å ta beslutninger sammen. Det handler om å ha evnen til selvbestemmelse, medbestemmelse, solidaritet og kritisk tenkning. Dette betyr at barna skal få muligheter til å gjøre det de selv er i stand til, ut fra alder og modenhet.

Danning gjennom omsorg

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel» (RP 2017)

Omsorg handler om de relasjonene som er mellom mennesker, både mellom voksne og barn og om hvordan vi viser omsorg for hverandre. Barna skal oppleve omsorg i hverdagen. De voksne skal være bevisst på at omsorg utøves ulikt utfra alder, modenhet og det enkelte barns behov.

Danning gjennom lek

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes» (RP 2017)

Leken er barndommens kjennemerke og bidrar til positiv vekst og utvikling. Den er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Lek er en tilstand det er fint å være i, barnet har kontroll og mulighet til medvirkning i leken.

«Lek er ikke bare lek. Lek gir glede og er lystbetont samtidig som den er barns viktigste arena for læring. Lek er læring og barnehagens helt sentrale arbeidsmetode. Gjennom leken kan vi se hva som interesserer barnet. De leker det de er opptatt av, og dette kan de voksne spille videre på, for eksempel gjennom leketema. Uavhengig av hva slags lek barna er i, sier det noe om barnas ferdigheter. Ulike typer lek gir ulik type trening og kompetanse. I leken kan barna prøve ut erfaringer, øve seg på å opprette og opprettholde kontakt med andre. De kan hvile, bearbeide følelser og bli kjent med egne grenser. Barnehagens viktigste sosialiseringsarena er leken» (STM 19, S. 55)

For de yngste barna er lek med bruk av kroppen vesentlig. De bruker sansene og imiterer det de opplever. Små barn leker ofte parallelt. For de yngste barna er nære og støttende voksne en forutsetning for å skape lekemagi. Leken deres er spontan og preges av at de ofte skifter fokus. Det de ser og opplever til enhver tid gir inspirasjon og næring til leken.

For de eldste barna er rolleleken sentral. De kan holde fokus i leken over lengre tid, og kan samarbeide, planlegge og fordele roller sammen. Barna kan støtte hverandre i leken, og det dannes vennskap. Leken er preget av at barna skal tilpasse seg det sosiale livet. Barn bruker også lek til å gi uttrykk for å bearbeide sine følelser og opplevelser.

Danning gjennom læring

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre» (RP 2017)

«Barns læring tar utgangspunkt i hvordan de opplever verden. Barn lærer når innholdet gir mening og betyr noe for dem. For barnet er det ikke noe skille mellom lek og læring (...) Et godt grunnlag for livslang læring er at barnet gis rom til å følge sine initiativ og interesser. Når barnets undring, nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær anerkjennes og stimuleres, konstruerer barnet kunnskap og ser nye sammenhenger. Slike erfaringer gir opplevelse av mestring, egenverd og tiltro til egne evner. En viktig del av barnets læring er også å møte utfordringer og mestre motstand» (jf. Kvalitetsutviklingsplanen)

Barnehagens innhold utformes slik at det skal oppleves meningsfullt for det enkelte barn og gruppen. Barnehagens omsorgs- og læringsmiljø skal fremme barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverdi. Barnehagen må gi det enkelte barn støtte og utfordringer ut fra barnets forutsetninger, og bidra til et meningsfullt liv i felleskap med andre barn og voksne. Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn. Læring handler om engasjerte voksne som lar barna få undersøke, oppdage og får mulighet til å forstå sammenhenger.

Gjennom denne dannelsesprosessen vil barna i trygge omgivelser lære å mestre motstand og håndtere utfordringer. Dette er med på å danne grunnlag for livsmestring for det 21 århundre.

Livslang læring og livsmestring kjennetegnes ved at barnet:

- *Opplever vennskap og felleskap*
Personalet skal legge til rette for lekegrupper og smågrupper.
- *Erfarer trygghet og tilknytning til personalet*
Personalet skal bruke Samspillsmetoden Dialog og barnehagens verdier.
- *Opplever spenning og glede i variert lek*
Personalet skal introdusere barna for ulike aktiviteter og inntrykk.
- *Er aktivt og medskapende i lek og læring*
Personalet skal bruke metoden «pedagogisk dokumentasjon». Barna skal få medvirke og påvirke sin egen hverdag gjennom leketema.
- *Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring*
Personalet skal gi barna tid og rom til å leke. Ha fleksible planer og gripe her og nå situasjoner.
- *Bli møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang*
Personalet skal være sensitive og tilstedeværende.
- *Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt*
Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.
- *Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse*
Gjennom hverdagssamtaler og organiserte aktiviteter.
(jf. Kvalitetsutviklingsplanen)

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

«Progresjon er en kompleks prosess som handler om barns utvikling generelt og om barns utvikling i lek og i læringsprosesser (...) Progresjon handler om fremskritt, og for å tilrettelegge progresjon må personalet ha kompetanse om barns lærings- og utviklingsprosesser og ha kunnskap innen ulike tema og fagområdene i rammeplanen» (jf. Kvalitetsutviklingsplanen)

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barn varierte erfaringer og opplevelser» (RP 2017)

Det er gjennom progresjon barna kommer seg fra et sted til et annet, i livet, i leken og i læringsprosessene. Progresjon skapes i felleskap og er en kontinuerlig prosess. Derfor er det viktig at personalet skaper situasjoner og samtaler i samspill med barna, der det blir mulig for barna å oppdage, erfare og utvide sin kunnskap og forståelse. Barnehagen skal legge til rette for progresjon for alle barna i barnehagen med utgangspunkt i observasjoner og samarbeid med foresatte. Personalet skal møte barna der de er og støtte, veilede og tilrettelegge ut i fra det enkelte barns premisser. Vi skal gi barna både mestringsopplevelser og utfordringer, slik at de har noe å strekke seg mot.

«Hvert barn er unikt og utvikler seg ulikt og i forskjellig tempo. Ikke alle følger det samme mønsteret, og personalet må derfor ta utgangspunkt i barnets ståsted og legge til rette for at enkeltbarnet får utfordringer som er tilpasset sitt mestringsnivå» (jf. Kvalitetsutviklingsplanen)

Progresjon i prosjektarbeid

Vi fordyper oss i en lek over tid og utvider barnas lekekompetanse og kunnskaper om temaet vi velger. Barns medvirkning har en sentral rolle. Vi observerer barnas interesser og bygger opp et inkluderende og inspirerende lekemiljø, både inne og ute, med utgangspunkt i leketema. Barnas nysgjerrighet og utforskning er drivkraften i prosjektet; veien blir til mens vi går. Gjennom prosjekt jobber vi tverrfaglig og er innom alle fagområdene.

En naturlig progresjon i prosjektet skjer i takt med barnas vekst og utvikling. Det er forskjell i arbeidet med prosjektet hos Småteam og hos Storteam. På Storteam vil barna være med og drive prosjektet fremover gjennom rollelek og samtaler. På Småteam må de voksne i større grad være drivkraften for at prosjektet skal videreutvikles. Gjennom undring, observasjon og barnas kroppsspråk må personalet gripe her og nå situasjoner og gi inspirasjon til prosjektarbeidet.

Vi bruker prosessorientert tilnærming:

- Vi begynner med å observere hva barna er opptatt av.
- Vi tilfører ny kunnskap om tema, gjennom ulike innfallsvinkler.
- Vårt mål er at barna skal få økt kunnskap utfra sine evner, forutsetninger, alder og modenhet.

Gjennom denne prosessen kan barn i alle aldersgrupper delta. Personalets oppgave blir å tilpasse i forhold til barnegruppen og til det enkelte barn.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

- Det er viktig at barnet får en trygg og god start i barnehagen. Et tett samarbeid med foresatte er avgjørende for en god barnehagestart.
- Foresatte og barn blir invitert på besøk en ettermiddag før oppstart. Vi hilser på hverandre og har en omvisning på avdelingen. Her får foresatte mulighet til å stille spørsmål.
- Barnehagen sender ut e post til foresatte i god tid før oppstart med informasjon om tilvenningsdagene i barnehagen, tidspunkt for oppmøte og hvem som skal ta imot barnet.
- Vi har fokus på å skape en trygg og god tilvenning for barnet, hvor barnet og foresatte får tett oppfølging og barnets behov vurderes og imøtekommes.
- Tilvenningstiden er satt til minimum tre dager.
- Vi anbefaler korte dager ved oppstart.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

- Personalet bruker god tid på å bestemme hvilken avdeling barna skal begynne på, vi tenker langsiktig for at gruppene skal fungere best mulig.
- Foresatte og barn blir invitert på besøk en ettermiddag før bytte av avdeling, oftest før sommerferien. Vi hilser på hverandre og har en omvisning på avdelingen. Her får foresatte mulighet til å stille spørsmål.
- I god tid før barnet skal skifte avdeling besøker barnet avdelingen sammen med en av personalet.
- Barn og foresatte får hver sitt velkomstbrev fra avdelingen.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Barna i Ervik barnehage sokner til ulike skolekretser. Barnehagen og skolene (Eidsvåg og Kalvatræet) har ulike former for samarbeid (dette kan for eksempel være tur, teaterforestillinger vi blir invitert til på skolen, besøk i et klasserom og på SFO). På våren har barnehagen og skolene overgangsmøter for å gjøre skolestart/SFO-start til det beste for hvert enkelt barn. Vi besøker også skoler til barn som ikke er nærskolene til barnehagen, dersom det er mulig.

VI. Foreldremedvirkning

Rammeplanens samfunnsmandat, holdninger og verdier utgjør en forpliktende ramme for barnehagens foreldresamarbeid og foreldrenes medvirkning. (jf. Kvalitetsutviklingsplanen) Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. (Rammeplanen 2017)

I Ervik barnehage er vi opptatt av et godt samarbeid, og at foresatte skal ha reelle muligheter til medvirkning. Den daglige kontakten ved bringe – og hentesituasjonen er den viktigste samarbeidsarenaen mellom hjem og barnehage. Der utveksles avgjørende informasjon til det beste for barnet. I tillegg ønsker vi at foresatte medvirker gjennom møter, samarbeidsutvalg og foreldrearbeidsutvalg. Vi har ulike former for samarbeid med foresatte:

- Samtale når barnet begynner i barnehagen
- Brukerundersøkelsen som kommer ut hvert andre år
- Møter for foresatte
- Besøk i barnehagen før oppstart
- Foresatte kan medvirkning gjennom for eksempel diskusjonsgrupper på møter og daglige tilbakemeldinger
- Arrangementer i regi av barnehagen
- Samtaler med foresatte
- Prosjektarbeid
- Kommunikasjon gjennom Vigilo
- FAU/SU

VII. Bærekraftig utvikling

I Ervik barnehage er vår intensjon at barna skal få møte naturen som en viktig forutsetning for liv, mat og helse. Dette innebærer at vi skal veilede barna ved å gi kunnskap om, utvikle respekt for og være i samspill med både medmennesker og natur. Barna skal få lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Vi skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

For å nå målet vil vi ha fokus på:

- Kildesortere
- Bevisst bruk av såpe og tørkepapir
- Plukke søppel i naturen
- Ta vare på det vi har (leker, klær, utstyr, inne- og uteområde)
- Lære om planter og dyr som er vanlige i landet vårt
- Bruke gjenbruksmateriale
- Gå på turer og bruke naturen i nærområdet
- Energisparing (Slå av springen, slå av lyset i rom som ikke er i bruk)
- Kaste minst mulig mat
- Lære hvor maten kommer fra
- Lære barna å bruke ressursene i naturen
- Oppmuntre til å frem-snakke seg selv og andre (psykisk helse)
- Å ha et sunt og variert kosthold (ta vare på seg selv)
- Øve på å ta andres perspektiv (ta vare på hverandre)

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig. Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

Vi har et ressursteam som består av ansatte fra forskjellige avdelinger i barnehagen. Denne gruppen arbeider forebyggende og kobles på alle saker som kommer fram.

Et av målene for Ervik barnehage er at alle barn i barnehagen skal være en del av et trygt fellesskap. Dette krever at vi er trygge voksne som har en anerkjennende og aksepterende væremåte. Trygge voksne som tar ansvar for å skape felles holdninger hos alle i barnehagen og som reflekterer med barn og kollegaer. Personalet må gripe inn og stoppe uønsket atferd og sette inn tiltak som fremmer trivsel og opplevelse av mestring og egenverd.

Vi jobber forebyggende mot mobbing fra barna starter i barnehagen. Dette gjør vi ved at vi bruker ICDP og har mye fokus på å bygge gode relasjoner barn-voksen og barn-barn. Vi har fokus på å vise omsorg og benevnelse når vi ser at barn viser omsorg. Vi arbeider med temaet vennskap og hvordan man kan være en god venn. Barna blir delt inn i mindre grupper og på den måten er det lettere å se alle barn og sikre at alle har det trygt og godt i barnehagen.

I juni måned markerer vi regnbuemåned hvor vi har fokus på mangfold og inkludering i barnehagen. Vi ønsker å anerkjenne hver enkelt som den spesielle personen de er og vil at barna skal oppleve at det de gjør og sier blir sett på som viktig. Vi har respekt for ulikheter og er bevisst på at vi er forskjellig både med kropp, bakgrunn og personlighet.

Barnehagen fremmer likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet, etnisitet, kultur, sosial status, språk og livssyn. Barnehagen skal møte mangfold som en ressurs hvor vi inkluderer og nytter forskjelligheten til beste for fellesskapet alle inngår i. I regnbuemåned fokuserer vi på vennskap og inkludering, den enkeltes egenskaper og hvem vi er. Dette gjøres i samtaler, lekegrupper, i samlingsstund og gjennom formingsaktiviteter.

Barnas psykososiale miljø er tema som jevnlig settes i års hjulet vårt der vi arbeider med felles tema og refleksjon.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte.

Vi arbeider med og har fokus på å akseptere hverandre og hverandres signaler. Vi lærer barna å sette grenser og at de kan si nei. Vi anerkjenner barns seksuelle behov og gir samtidig veiledning og setter grenser.

Vi legger til rette for at barna kan ha kroppslig nærhet gjennom lek og voksne skal ha toleranse for herjelek og boltrelek som er viktig for barna. De voksne er tett på for å gi barna rom for utforskning og hjelper barna med å tolke signaler.

Vi samtaler om og retter oppmerksomhet mot at vi har forskjellig kropp og lærer barna om kroppen og ulike kroppsdelene.

Barnehagen nytter ulike fagressurser som tilpasses alder og bruker bøker og illustrasjoner som støtte i arbeidet.

Årets gang i barnehagen:

Måned	Uke/Dato	Aktivitet
August	Uke 31	Oppstart av nytt barnehageår
September	11.09 Uke 38 Uke 39	Planleggingsdag, barnehagen stengt Temauke: Brannvern Foreldrekafe
Oktober	Uke 40 24.10	Temauke: Matjungelen Markere FN dagen
November	03.11	Planleggingsdag, barnehagen stengt
Desember	13.12 20.12	Luciafeiring Nissefest
Januar	02.01 Uke 4 26.01 Uke 5	Planleggingsdag, barnehagen stengt Temauke: Fargesplæs Planleggingsdag, barnehagen stengt Foreldremøte
Februar	06.02 11.02 23.02	Markering av Samenes dag Fastelavn Karneval
Mars		Markere barnehagedagen
April	Uke 12 Uke 17	Påskefrokost for barn og foreldre Temauke: Verdens bokdag
Mai	10.05 16.05	Planleggingsdag, barnehagen stengt Vi markerer nasjonaldagen
Juni	06.06	Sommerfest
Juli		Feriestengt uke 28-29-30

Ervik barnehage

Ervikveien 27

5106 Øvre Ervik

Tlf: 53034250/57

Ervik.barnehage@bergen.kommune.no

[www:ervikbarnehage.no](http://www.ervikbarnehage.no)

Trollskogen	53034251/40906409
Tyrihans	53034252/40906410
Bukkene Bruse	53034253/40906411
Hans og Grethe	53034254/40906412
Askeladden	53034255/40906413
Eventyrloftet	53034256/40606414

**BERGEN
KOMMUNE**